

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Turunen, Johanna; Lähdesmäki, Tuuli

Title: Notre Dame ja eurooppalainen kulttuuriperintö

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Valtiotieteellinen yhdistys, 2019.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Turunen, J., & Lähdesmäki, T. (2019, 3.5.2019). Notre Dame ja eurooppalainen kulttuuriperintö. *Politiikasta*. <https://politiikasta.fi/notre-dame-ja-eurooppalainen-kulttuuriperinto/>

Mikä? Arkisto Juttusarjat Videot Tapahtumat Podcastit Toimitus

Kirjoittajat Poliitikasta kouluissa [Suomi](#)

NOTRE DAME JA EUROOPPALAINEN KULTTUURIPERINTÖ

3.5.2019

📅 3.5.2019 👤 POLITIIKASTA 📄 ARTIKKELIT, JOHANNA TURUNEN, TUULI LÄHDESMÄKI 🗨️ 0

Kuva: Stephanie LeBlanc / Unsplash (CC0)

Lukuaika: 5 min.

Notre Damen katedraalin palo aiheutti surua sekä lupauksen jälleenrakentamisesta. Mitä tällöin itse asiassa surraan ja mitä oikeastaan ollaan rakentamassa uudelleen?

Notre Damen tulipalo herätti valtavan mediareaktion silmänräpäyksessä. Sosiaalisen median aikakaudelle tyypilliseen tapaan eri alustojen uutisvirrat täyttivät hetkessä live-kuvista palavasta kirkosta ja eri puolilta maailmaa tulevista viesteistä.

Seuraavassa aallossa viestimet täyttivät Notre Damen luona vuosien varrella otetuista matkakuvista, joiden kautta niiden jakajat ja vastaanottajat osallistuivat kollektiiviseen muistamiseen ja järkytyksen ja surun käsittelyyn.

Kolmannessa aallossa, alle vuorokausi palon alkamisen jälkeen, median täyttivät lupaukset [lahjoituksista](#) Notre Damen kunnostamiseksi. Muutamissa päivissä lahjoitukset ylittivät miljardin euron rajan, ja Ranskan presidentti **Emmanuel Macron** vannoi, että Notre Dame tullaan kunnostamaan.

Johanna Turunen

FM, YTM Johanna Turunen työskentelee tohtorikoulutettavana Euroopan tiedeneuvoston projektissa ”EUROHERIT – Legitimation of European cultural heritage and the dynamics of identity politics in the EU” Jyväskylän yliopiston musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella.

Tuuli Lähdesmäki

FT, YTT Tuuli Lähdesmäki on taidehistorian dosentti ja työskentelee akatemiatutkijana musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella Jyväskylän yliopistossa. Lähdesmäki johtaa edellä mainittua Euroopan tiedeneuvoston rahoittamaa EUROHERIT-hanketta (ERC 636177).

Sela aarkistoa

[Arviot](#)

[demokratia](#)

[Venäjä](#)

[Euroopan unioni](#)

[populismi](#)

[Suomi](#)

[Retoriikka](#)

[Turvallisuuspolitiikka](#)

[Tutkimus](#)

[Yhdysvallat](#)

[Yliopisto](#)

[Maahanmuutto](#)

[Terrorismi](#)

[Tasa-arvo](#)

[Media](#)

[Eurooppa](#)

[ilmastonmuutos](#)

[Vaalianalyysit](#)

[Ukrainan kriisi](#)

[Ranska](#)

Tulevat tapahtumat

Mitä Notre Damen ympärille puhjennut keskustelu kertoo eurooppalaisesta muistamisen kulttuurista ja länsimaisesta kulttuuriperinnön ideasta?

Laaja ja nopea reaktio osoittaa, että Notre Dame ei ole pelkästään ranskalaisen kulttuuriperinnön symboli, vaan vahvasti myös merkityksiltään eurooppalainen ellei jopa globaali. Notre Dame kuuluu Pariisia halkovan Seinejoen ranta-alueet käsittävään kokonaisuuteen, joka liitettiin Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 1991.

Tässä kirjoituksessa EUROHERIT-hankkeen tutkijat **Johanna Turunen** ja **Tuuli Lähdesmäki** keskustelevat siitä, mitä Notre-Damen ympärille puhjennut keskustelu kertoo meille eurooppalaisesta muistamisen kulttuurista ja ennen kaikkea länsimaisesta kulttuuriperinnön ideasta. Teksti rakentuu aiheesta käytävän vuoropuhelun varaan.

Globaali suru?

Turunen: ”Notre Damen tapauksessa kuvaavaa on, miten tulipalon aiheuttama suru kietoutuu vahvasti turismiin. On mielenkiintoinen ilmiö, miten lukuisista kirkkoista on niiden kulttuuriperintöstatuksen kautta tullut hyvin maallisia turistikohdeita. Uskonnollisten tai henkisten arvojen sijaan Notre Dameen liittyvä massaturismi onkin yksi keskeinen syy, miksi tulipalo aiheutti niin laajan rajat ylittävän järkytyksen.

Suosittuna turistikohdeena monilla ihmisillä on omakohtaisia muistoja kirkosta. Pariisilaisten ohella paikassa vuosien varrella vierailleet turistit ovat osallistuneet aktiivisesti kaupunkilaisten suruun ja purkaneet omaa järkytystään vahvasti mediassa.”

Massaturismi on yksi keskeinen syy, miksi tulipalo aiheutti niin laajan rajat ylittävän järkytyksen.

Lähdesmäki: ”Kulttuuriperinnön tuhoutumisen traagisuudesta on helppo olla yksimielisiä, ja tämä on nyt nähtävän globaalin surun taustalla. Globaaliin järkytyksen jakamiseen ja tuhon aiheuttamaan suruun on osallistunut myös lukuisten valtioiden päämiehiä **Sauli Niinistöä** **Donald Trumpiin**.

Mediassa levinneiden poliitikkojen twiittien ja Facebook-päivitysten myötä surutyö sai globaalin poliittisen ulottuvuuden: osanottojen myötä myös poliitikot surivat yhdessä Macronin ja ranskalaisten kanssa Ranskaa, Eurooppaa ja koko globaalia yhteisöä kohdannutta traagista menetystä.”

Turunen: ”Tosiasia kuitenkin on, että kulttuuriperintöä tuhoutuu jatkuvasti eri puolilla maailmaa ja se, miten media tarttuu eri tapauksiin, kertoo paljon myös siitä, mitä kulttuuriperinteitä arvostetaan ja pidetään universaalisti merkittävänä ja arvokkaina.

Näissä keskusteluissa usein korostuu länsimaisen kulttuurin etuoikeutettu asema ja ajatus kulttuuriperinnöstä nimenomaan materiaana, rakennuksina ja esineinä – ei niinkään taitoina, tapoina tai ilmiöinä.”

Usein korostuu ajatus kulttuuriperinnöstä nimenomaan materiaana, rakennuksina ja esineinä – ei niinkään taitoina, tapoina tai ilmiöinä.

Lähdesmäki: ”On totta, että kulttuuriperintöön liittyvät tapaukset ja tapahtumat ylittävät sinänsä harvoin uutiskynnyksen – ellei kyse ole perintöön kohdistuvista

Eurooppa-päivän
europarlamenttivaalipaneeli
toukokuu 9 | 16:00–18:00

Näytä kaikki Tapahtumat

Uusimmat podcastit

”Suomalainen GCM-keskustelu: Esim...
MIKKO RÄKKÖLÄINEN JA MILLA VAHA

1. ”Suomalainen GCM-keskustelu: E...	13:36
2. ”Maakuntavuudistus ja vahvan valt...	10:14
3. ”Naispopulistien politiikkaa – 6.9.2...	9:14
4. ”Demokratian hauras sydän – 1.9...	13:31
5. ”Mauno Koiviston kiistanalainen ...	20:42

Kaikki julkaistut podcastimme löytyvät [omalta sivultaan](#).

katastrofeista. Länsimaissa media kohdistaa mielenkiintonsa ennen kaikkea länsimaiseen kulttuuriperintöön. Muiden mantereiden kulttuuriperintöä käsitellään mediassa lähinnä kevyissä matkailujutuissa, joissa näkökulma on yleensä turistinen.”

Mitä ovat kulttuuriperinnön arvot?

Lähdesmäki: ”Notre Damen palon uutisoinnissa toisteltiin, miten Notre Dame sisältää ’taidearteita’ ja on ’mittaamattoman arvokas’. Nämä ovat sanavalintoja, joilla uutisointiin saatiin dramaattista painoa ja lisättiin uutisen huomioarvoa.

Ajatus mittaamattomasta arvokkuudesta on kiinnostava. Millaisesta arvosta siinä on kyse? Sanavalinta tuo mieleen kenties ensimmäisenä rahallisen arvon, mutta Notre Damelle on vaikea määritellä rahallista arvoa. Rahallisen arvon mittaaminen on mahdotonta kohteelle, jollaisia ei myydä.”

Turunen: ”Usein kulttuuriperinnön tuhoutuessa kyse onkin rahassa mittaamattomista arvoista. Syyskuussa 2018 tapahtunut [Brasilian kansallismuseon palo](#) on mielestäni hyvä esimerkki. Itse museorakennuksen ohessa tulipalossa tuhoutui yli 20 miljoonaa esinettä ja yli 200 vuotta vanha muisti-instituutio.

Tuholla oli valtava vaikutus sekä Brasilian että koko Etelä-Amerikan kulttuuriseen muistiin ja kollektiiviseen identiteettiin. Sitä kuvailtiin ’rikokseksi menneitä ja tulevia sukupolvia kohtaan’. Samanlaista retoriikkaa on ollut havaittavissa myös Notre Damen yhteydessä.”

Linkki kulttuuriperinnön ja kansallisten identiteettien välillä on todella tärkeä.

Lähdesmäki: ”Kulttuuriperintöön liittyviä arvoja on pohdittu teoriakirjallisuudessa jo yli sadan vuoden ajan. Vuonna 1903 [Alois Riegl hahmotti](#) kulttuuriperinnöllä olevan ikään, historiaan, muistamiseen, käyttöön ja taiteellisuuteen liittyviä arvoja. Sittenkin tutkijat ovat hahmottaneet kulttuuriperinnölle koko joukon muitakin arvoja – myös poliittisia.

Poliittisiin arvoihin voidaan laskea myös identiteettipoliittiset arvot ja merkitykset, joita voidaan tunnistaa Notre Damen paloon liittyvistä uutisista. Niin Macronin puheenvuoroissa kuin erilaisissa median kommentaareissa niin Notre Damen tuhoutumisen sureminen kuin ripeät suunnitelmat sen uudelleen rakentamiseksi ovat osa kansallista identiteettityötä.”

Turunen: ”Linkki kulttuuriperinnön ja kansallisten identiteettien välillä on todella tärkeä. Ranskassa on tällä hetkellä käynnissä varsin vahva yhteiskunnallinen konflikti hyvätuloisten ja huonotuloisten luokkien välillä. Vaikka kirkon korjaaminen muodostui nopeasti yhteiseksi kansalliseksi projektiksi, nosti se esiin myös näitä olemassa olevia ristiriitoja.

Notre Damen palo ja ennen kaikkea sadoissa miljoonissa liikkuvat yksityiset lahjoitukset sen korjaamiseksi ovat herättäneet myös Suomessa vahvaa [keskustelua](#) epätasa-arvosta ja siitä, miksi Notre Damen tuho saa rahavirrat auki samalla, kun köyhien ja vähätuloisten kokema kurjuus herättää vain tyhjiä lupauksia.”

Kulttuuriperintö ja autenttisuus

Turunen: ”Yksi etenkin länsimaissa kulttuuriperintöön liitetty arvo on myös autenttisuus. Notre Dame, kuten valtaosa muistakin kulttuuriperintökohteista, on vaurioitunut useita kertoja vuosisatojen saatossa ja jokainen korjaus on tuonut mukanaan uusia vaikutteita. Notre Dame itsessään on lukuisten eri kerroksien kokonaisuus.”

Lähdesmäki: ”Notre Dameen liittyvästä uutisoinnista nousee kiinnostavasti esiin kulttuuriperinnön länsimaiset arvot. Länsimaissa kulttuuriperintö on tyyppillisesti hahmotettu – ja hahmotetaan usein edelleen – materiaalisena.

Tämä materiaalisuus jäsentyy osaksi kollektiivista identiteettiä: kulttuuriperinnöksi tunnustetut esineet, paikat, rakennukset ja monumentit ovat tyyppillisesti liitetty osiksi länsimaisten kansojen kertomuksia historiastaan ja itsestään kansakuntina.

Näihin arvoihin linkittyy menneen ajan jälkien arvostaminen muistoina ajan kulumisesta: esineiden ja rakennusten materiaalien ikä on arvo sinänsä. Autenttisuuden ajatus kiinnittyy tähän menneestä säilyneeseen materiaaliin. Siksi autenttisuutta ei länsimaisessa ajattelussa voida rakentaa uudelleen.”

Lähestymistapa materiaaliseen kulttuuriperintöön ja autenttisuuteen on varsin erilainen, jos katsomme Euroopan ulkopuolelle.

Turunen: ”Lähestymistapa materiaaliseen kulttuuriperintöön ja autenttisuuteen onkin varsin erilainen, jos katsomme Euroopan ulkopuolelle. Eri puolilla Aasiaa on tyyppillistä ajatella kulttuuriperintöä ennen kaikkea paikkojen ja taitojen kautta. Pyhäksi uskotussa paikassa oleva temppeleli nähdään tuhansia vuosia vanhana, vaikka se olisi rakennettu tuon ajan kuluessa useita kertoja uudestaan.

Tärkeää on nimenomaan paikka, missä temppeleli sijaitsee, ja perinteiset tekniikat, joilla se on rakennettu. Tästä näkökulmasta ajatellen onkin mielenkiintoista miettiä, voiko **uudelleen rakennettu** Notre Dame olla yhä autenttinen – ja jos voi, niin millä ehdoilla.

Kulttuuriperinnössä on usein kyse siihen liittyvistä merkityksistä, ei pelkästään materiaalista. Ilman näitä merkityksiä kulttuuriperintö on vain tyhjiä seiniä. Mutta miten seinät voisi rakentaa uudestaan tavalla, joka ylläpitää samat merkitykset? Tällöin kyse on lopulta aineettomasta kulttuuriperinnöstä ja perinteisistä käsityötaidoista. Onkin tärkeää myös miettiä, ovatko Notre Damen rakentamiseen tarvittavat **taidot** yhä olemassa.”

Miten seinät voisi rakentaa uudestaan tavalla, joka ylläpitää samat merkitykset?

Lähdesmäki: ”Tähän kysymykseen kiteytyy nähdäkseni Notre Damen uudelleen rakentamisen suurin haaste, jonka rakentamista suunnittelevat tahot ovat itse asiassa jo tuoneet esiin. Vanhat, vain harvojen enää taitamat käsityötaidot, tekniikat ja materiaalien tuntemus tunnustetaan liian harvoin kulttuuriperinnöksi.

Ehkäpä Notre Damen uudelleen rakentaminen on parhaimmillaan kansainvälinen ponnistus, joka ei vain elvytä vanhaa käsityöosaamista, vaan samalla lisää sen arvostusta ja arvoa kulttuuriperintönä.”

Kohti tulevaisuutta

Notre Damen ympärillä parhaillaan vellova keskustelu linkittyy moneen keskeiseen ilmiöön. Yksi keskeinen huoli on historian poispyyhkiytyminen tai

katoaminen ja se pelko, jonka tuo tunne saa aikaan. Kuten olemme edellä keskustelleet, kulttuuriperinnössä on pohjimmiltaan kuitenkin kysymys ennen kaikkea arvoista, aineettomista taidoista ja tunteista – kokemuksesta yhteisöstä ja jaetusta historiasta.

Kulttuuriperinnössä on pohjimmiltaan kysymys ennen kaikkea arvoista, aineettomista taidoista ja tunteista – kokemuksesta yhteisöstä ja jaetusta historiasta.

Tästä näkökulmasta, kaiken traagisuuden keskellä, Notre Damen tulipalo ja sen mukanaan tuoma huomio voi olla myös tärkeä askel eteenpäin kulttuuriperinnön yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtämiselle.

FM, YTM Johanna Turunen työskentelee tohtorikoulutettavana Euroopan tiedeneuvoston hankkeessa ”EUROHERIT – Legitimation of European cultural heritage and the dynamics of identity politics in the EU”. Väitöskirjassaan Turunen tutkii eurooppalaista kulttuuriperintöä jälkikoloniaalin ja dekoloniaalin teorian näkökulmasta. Hanke toimii Jyväskylän yliopiston musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella.

FT, YTT Tuuli Lähdesmäki on taidehistorian dosentti ja työskentelee akatemiaturvattuna musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksella Jyväskylän yliopistossa. Lähdesmäki johtaa edellä mainittua Euroopan tiedeneuvoston rahoittamaa EUROHERIT-hanketta (ERC 636177).

Jaa tämä:

Lue myös nämä:

Lapin sodan kulttuuriperintö ja muistin politiikka
13.12.2018

Euroopan kulttuuriperintötunnuksen ja kansalaisten osallistuminen
23.1.2019

Euroopan kulttuuriperintöä dekolonisoimassa
8.11.2018

📍 EUROOPPA, IDENTITEETTI, KULTTUURIPERINTÖ, RANSKA

Jätä kommentti

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista.

Kommentti

Nimi *

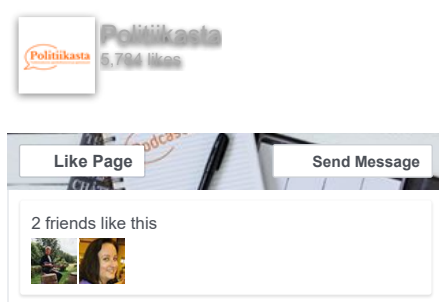
Sähköposti *

Verkkosivu

- Tallenna nimeni, sähköpostiosoitteeni ja verkkosivusto tällä selaimella.
- Ilmoita sähköpostilla tulevista kommentteista.
- Ilmoita sähköpostilla uusista postauksista.

Lähetä kommentti

Seuraa meitä Facebookissa

Seuraa meitä Twitterissä

Meistä

- [Etusivu](#)
- [Mikä?](#)
- [Arkisto](#)
- [Videot](#)
- [Tapahtumat](#)
- [Podcastit](#)
- [Toimitus](#)
- [Kirjoittajat](#)
- [Politiikasta kouluissa](#)
- [Terms & Privacy Policy](#)

Seuraa meitä

@ Politiikasta.fi ISSN 2323-7090